

De bello civile

Els reporters de la cadena americana ABC havien triat un paisatge tranquil com a fons, a la vora del Segre, per a l'entrevista amb Kaspàrov.

Vora el pont de Camarasa, sota les oliveres de la saviesa, tan semblants als del seu Azerbaidjan natal, el jove campió mundial s'esplaiava en els detalls de la seua guerra d'escaquista personal: la infantesa densa, les lectures apassionades, la dolorosa ascensió en els terribles cercles d'escacs soviètics, les anaven recollint un petit grup de minuciosos professionals de TV, indiferents a la bullícia del diumenge, llevat de quan algun clàxon estrepitós de la carretera sacsejava les agulles dels equips de so.

El tema de fons, obsesiú, era la guerra dels escacs. Guerra civil en el seu enfrontament amb Karpov, com la que en aquests indrets lliuraven fa segles Cèsar i Pompeu. Guerra de maniobres a l'ombra contra l'estructura político-administrativa dels escacs mundials, que Karpov ha modelat al seu gust durant els seus deu anys de mandat. En fi, la més terrible guerra, la guerra contra ell mateix. Per tal d'afinar les armes d'escaquista, per mantenir en el màxim grau d'eficiència els mecanismes físics i psíquics que han de ser utilitzats.

Les declaracions als mitjans de comunicació en els dies previs havien estat explosives: en la roda de premsa del 30 de maig en la Diputació de Guipúscoa, Kaspàrov afirmà contundentment que la Federació Espanyola d'Escacs formava part de la «màfia» que controla a nivell mundial aquest joc, que el president d'aquesta, Román Torán, gran amic de Karpov i del filipí Campomanes, és, des que el nomenaren vicepresident per a Europa de la FIDE, ja quatre anys, un fidel servidor, preferentment «sota la taula», dels interessos dels seus adversaris. Kaspàrov

Gari Kaspàrov es prepara aquests mesos per a un estrany torneig de revenja amb Karpov, ex-campió del món. Les seues darreres declaracions a la premsa han estat explosives. Les estructures escaquistiques, inamovibles, tremolen ara.

Ricard Calvo*

«Amb una bona preparació tècnica i física no tinc por de ningú.»

afirmà que ha arribat el moment perquè els escaquistes intenten enderrocar l'impalpable mur dictatorial que asfixia el món dels escacs.

El «casus belli»

A hores d'ara, ja és clar per a tothom què va passar en l'anterior campionat del món: Kaspàrov hi acudí en el primer matx a combatre, quasi sense ajuda, contra tot el poderós aparell

que envoltava el seu enemic. Als primers embats ja era quasi definitivament destruït. Però, en una de les majors manifestacions d'energia de tota la història dels escacs, va començar a resistir amb una interminable sèrie d'empats les envestides, cada vegada més extenuades, de Karpov, el qual només necessitava, com Tàntal, allargar la mà per aconseguir la victòria que necessitava.

Aquesta no es va produir, i, contràriament, Kaspàrov va aconseguir col·locar el marcador en 5 a 3 després de dues victòries consecutives. Els observadors estrangers van començar a considerar Karpov definitivament *goggy*. Aquest fou el moment en què Campomanes —«Karpomanes» li diuen a partir d'aleshores— va triar per a volar precipitadament a Moscou i va suspendre el matx, «pel bé dels escacs» i «per la salut de tots dos adversaris». El primer acte, que els clàssics anomenen plantejament, havia acabat.

El segon acte, el nus, fou conscienciosament embolicat per Campomanes i els seus seguidors —sobretot l'alemany Kinzel, el iugoslau Gligoric, i l'espanyol Torán— en una confusa campanya d'intoxicació on les explicacions sobre el que havia passat eren cada vegada més contradictòries. L'assumpte començà a aclarir-se quan al juny passat les declaracions de Kaspàrov a *Der Spiegel* arrancaren a manotades els decorats barats i deixaren al descobert una

tramoia ben bruta. Karpov i la «màfia» a les seues ordres van intentar de tapar-ho, però ja era tard.

La proposta de Torán, en el Comitè Executiu, de castigar Kaspàrov per les seues declaracions, no pogué dur-se a terme. Les increïbles irregularitats en la designació de l'àrbitre per al pròxim matx transcendiren a la premsa occidental, especialment l'alemanya, molt sensible pel rebuig de la FIDE al

seu insubornable Lothar Schmidt, el llegendari àrbitre de l'Spassky-Fischer. La cosa més monstruosa fou la imposició d'un matx de revenja en el cas que Karpov perdés, una concessió absolutament injusta per a un campió que havia guanyat el seu títol per incompareixença de Fischer.

L'embolicat nus gordià fou tallat d'un colp per Kaspàrov en la seua històrica victòria de la partida 24, que commocionà no sols l'excitat públic del Teatre Txaikovski sinó tot el món dels escacs. El nou campió, revestit de noves energies, ocupà ràpidament el terreny conquistat i en les seues declaracions es rebel·là contra un immediat matx de revenja i contra el dictat de Karpomanes. Les tensions de la guerra civil dins de la federació soviètica donaren com a resultat l'ajornament d'aquest, i l'acceptació, per primera vegada, d'alguns dels suggeriments de Kaspàrov sobre les ciutats que podrien ser escenari del matx. Londres i Leningrad foren les elegides, i per primera volta un encontre entre els dos ciutadans soviètics tindrà lloc parcialment sota la llum solar d'occident.

El tercer acte

Segons el programa, el tercer acte, el desenllaç dels drames ben estructurats, tindrà lloc a partir del 28 de juliol. Les primeres cinc setmanes es jugaran a Londres les partides que amb independència dels *time-out* reglamentats puguin tenir lloc. Amb una mica de sort, deu o dotze. L'encontre, tot seguit, es traslladarà a Leningrad.

Dir «tot seguit», és això: un dir. La FIDE ha decidit, per boca de Campomanes, que l'espai de temps entre una ciutat i l'altra siga d'una setmana. ¿Per què? ¿Per a què? —es pregunta Kaspàrov vora el vell riu Segre, davant les càmeres de la televisió americana—. ¿Quin mitjà de transport pensen utilitzar que necessitarà una setmana de temps per a anar de Londres a Leningrad? Potser, un bot de rem, suggereix sol·licitament Jack Lawrence, el prestigiós ex-corresponsal de guerra a Vietnam.

El riu flueix —«he just keeps rolling along», diu la cançó negra— mentre Kaspàrov li pregunta qui n'ix

beneficiat, del descans addicional, però, tot i que deu saber-ne alguna cosa, no respon res. Kaspàrov gesticula i tibar tots els seus músculs d'atleta mentre explica que Campomanes no respon als seus suggeriments d'escurçar l'impresentable entreacte sobreafegit, potser perquè algú puga vendre begudes refrescants a un dels actors.

La campanya de Kaspàrov necessàriament ha de tenir prevista la guerra fora del tauler d'escacs. Les eleccions en la Federació soviètica han estat ajornades per després de l'encontre Kaspàrov-Karpov. Més important encara, enguany hi ha eleccions per a president de la Federació Internacional i apareix ja en els mitjans de co-

Kaspàrov es pregunta qui eixirà beneficiat del descans addicional.

municació una candidatura contrària a Campomanes, encapçalada pel brasiler Lucena i el britànic Keene. Les federacions europees —llevat de l'espanyola de Torán— mostraren ja la seua oposició al dictat de Campomanes amb la creació d'una militant i contestatària «Unió Europea d'Escacs». Les polèmiques epistolars d'aquesta amb Torán no fan presagiar res de bo per a l'avenir polític d'allò que Kaspàrov anomena «màfia».

La campanya en la «Hispania citerior»

La concessió de l'Oscar mundial d'Escacs a Kaspàrov li ha permès

d'abandonar durant uns pocs dies —del 30 de maig al 4 de juny— el seu programa d'entrenament i ha donat unes exhibicions de simultànies en distintes ciutats a l'Estat espanyol. La característica d'aquesta gira, constant i sorprenent, ha estat el gojós ressò popular, de vegades quasi multitudinari. Dijous i divendres a Sant Sebastià, dissabte a Saragossa, on els locals de la Caixa d'Estalvis patrocinadora resultaren insuficients i les exhibicions s'hagueren de realitzar a l'aire lliure, per a la qual cosa hagueren de tallar al trànsit dos carrers. Diumenge, jornada de descans, amb viatge de Saragossa a Barcelona, amb una parada en terres lleidatanes que han vist les tropes de Cèsar assetjar progressivament les de Pompeu. *Cur fortunam periclitaretur?* ¿Per a què posar en perill el triomf final amb moviments precipitats?, es preguntava Cèsar en aquella ocasió, de la mateixa manera que també ho deu fer ara, vora el mateix riu, Kaspàrov.

A l'auto que ens porta a Barcelona, Jack Lawrence es confessa al meu costat impressionat per la personalitat de Gari Kaspàrov. Beu una ben guanyada copa de vi, que tenia preparada, a la seua salut i parlem de Hemingway i dels corresponsals de guerra, civils i incivils, que anaren a «cobrir la guerra i acabaren coberts per ella».

A Barcelona, les rodes de premsa de Kaspàrov en El Corte Inglés resulten totalment explosives. El dia del lliurament de l'Oscar, Campomanes ha delegat en Torán, perquè no ha tingut temps d'acudir-hi, com l'any passat quan el van concedir a Karpov.

En les simultànies contra rellotge del dia 3, Kaspàrov destrossa set dels millors jugadors catalans. Torán, que no ha tingut més remei que assistir-hi, està tan preocupat a mantenir la seua calma aparent que només li falta encendre les cigarretes pel filtre. Els membres menys caritatius, en veure-ho, se'n riuen. Hi ha una clara complicitat en l'ambient a l'hora de mirar el fins fa poc totpoderós representant de Karpov a l'Estat espanyol. Les paraules de Kaspàrov per a agrair el premi són perfectes. L'ofegada veu de Torán quan mussita les tradicionals vaguetats ho diu ja tot: el teló està a punt d'alçar-se.

Cèsar, davant Pompeu, també va dir que per al cabdill era necessària no sols l'espasa sinó també, i no menys, el sentit comú. «Praesertim cum non minus esse imperatoris consilium superare quam gladio». De *La guerra civil*, a propòsit de la batalla de Lleida. —

* Mestre internacional d'escacs.